

Selma Petra Elida Alvenes

(født Olsen)

17.09.1910 – 09.05.1985

Selmas foreldre:

Selmas far, Ole Zakariassen, hadde vært gift tidligere og hadde åtte barn fra første ekteskap. Det siste av de åtte barna ble satt bort som nyfødt til slektninger på Åbornes da moren døde i barselseng.

Ole Zakariassen giftet seg med Trine Andersdatter, som var enke og hadde to gutter, Sigurd og Aksel. Disse to guttene ble igjen hos besteforeldrene på Karlsøy da moren giftet seg med Ole.

Selma:

Selma fikk tidlig møte motgang i livet, for moren døde da hun bare var sju år gammel. Trine hadde fått tuberkulose, og døde hjemme på Karlsøyvær hvor foreldrene passet henne mens hun var syk. Selmas søster, Agnes, som bare var elleve år gammel, overtok da morsrollen for Selma og Lotte, som da bare var fire år.

Ole døde da Selma var seksten år, og Selmas bror, Olaf, overtok rollen som far.

I 1931 giftet Selma seg med Ragnar, og sammen overtok de hjemplassen hans, Heimigarden / Mellomgarden, hvor de flyttet inn i storfamilien, på godt og på vondt. På denne tiden var det nemlig slik at svigerdatteren fikk omsorgen for ektemannens foreldre. Selma pleiet derfor både Ragnars mor, Kristianne Pedersdatter (10.09.1860), helt fram til hun døde 11.01.1947, og Ragnars far, Jens Andersen, til han døde 2 år senere.

Dersom noen av mannens søsken ikke var gift, bodde også disse hjemme. Dette gjaldt også Ragnars søster, Albertine (09.04.1883 – 09.01.1945). Hun hadde en strikkemaskin og strikka til folk. I 1943-44 reiste hun for å være husholderske hos en enkemann i Mørsvik, men fikk kreft og kom raskt hjem igjen for at Selma skulle pleie henne. Naboen trådte da til med både avlastning, stell og våking. Etter at Albertine døde, arvet Selma strikkemaskinen hennes, til stor forargelse for ungene.

Selma og Ragnars barn:

- Kåre Johan (f. 25.09.1934)
- Reidunn Synnøve (f. 05.11.1937)
- Tore Oddvar Karsten (f. 12.07.1941)

Mamma Selma og hverdagen hennes:

Mamma jobbet hardt. Om vinteren var pappa i Lofoten på fiske, og da falt alt det tunge arbeidet på gården på henne. Selv om hun fikk hjelp av bestemor til å passe ungene, vet jeg at hun ofte hadde med seg Tore i fjøset, hvor hun plasserte han i en stamp slik at hun hadde kontroll på hvor han var.

I fjøset var det to-tre kyr, noen kviger og kalver, hesten og ti-tolv sauer. Alt arbeidet var tungvint, og vann måtte bæres fra bekken, både til huset og fjøset. Dersom det var lite for til dyrene, måtte man i fjæra for å skjære tang, for så å dra det hjem på kjelken. Strøm ble innlagt først på slutten av 1950-tallet, og bilvei var det ikke. Alle tunge ting, som mel, sukker og margarin, måtte kjøpes inn før

pappa dro til Lofoten. Dersom de trengte noe annet mens han var borte, måtte man ta føttene fatt de åtte kilometerne til butikken i Nordfold. Og mamma gikk ofte. Jeg har for eksempel alltid vært glemsk, og glemte ofte matpakken min. Dermed hendte det mer enn en gang at mamma kom gående til skolen i Lakså, tre km borte, med skolematen min.

Når dagens arbeid var gjort, og kvelden kom, kara, spant og strikka mamma. Og hun tok også ofte natta til hjelp. Hun strikka også når hun gikk til naboene, eller henta kyrne på fjellet.

Selv om pappa var hjemme, deltok mamma i alt arbeidet på gården, for å avlaste pappa. Han hadde amputert et bein nedenfor kneet, og det hendte ofte at fotstubben var sår.

Vi barna måtte tidlig lære oss å delta i det daglige arbeidet, og å ta ansvar. Vi hadde imidlertid også en utrolig stor frihet. Våre venner var alltid velkommen hjemme hos oss, og besøkene gledet mamma og pappa like mye som oss. Aldri hørte vi et vondt ord om at vi bråket når de skulle sove.

Vi hadde ikke god råd hjemme, men vi hadde alltid mat på bordet og klær på kroppen. Under krigen var melet for dårlig til å bake av, så da hadde vi sild og potet til middag, og fisk og potet til kvelds. Eller omvendt. Tøy fikk man ikke kjøpt, så mamma sydde om klær til oss ungene. Jeg kan huske at hun strikka ei bukse til Kåre, som hun tøva. Han tok buksa på seg, gikk ut og akte på isen til han fikk hull i baken. Da var mamma fortvila.

Mamma var snill og tolerant, og aldri hørte jeg henne verken klage eller snakke stygt om andre. Hun hadde derimot alltid en unnskyldning for at noen var sånn eller slik, eller at ting var blitt som de var. Dersom hun hørte om noen som hadde mistet foreldrene sine, husker jeg at hun alltid sa at «bare de ikke skiller ungene». Hun bar nok med seg et savn etter de tre brødrene hun ikke fikk kjenne før hun ble voksen.

Kjerringene i Alvenes og Saga hadde kvinneforening som gikk på omgang, og dette var noe de gledet seg til alle sammen. Mann og unger måtte da holde seg helt i bakgrunnen. Ellers var søndagen hellig, og da skulle det være fri. Kun stell av folk og dyr var tillatt. Dagen brukte man til å besøke slekt og venner, til å selv å få besøk, eller til å spille Svarteper og Ludo.

Pappa døde i 1971, og hun savnet ham stort. Da hun ble mormor i 1972, visste hun ikke hva godt hun skulle gjøre for Silja. Når de møttes fikk Silja like mye omsorg som det vi fikk da vi var små. Aldri manglet det votter, lester eller andre strikkeplagg, og ofte både ringte hun og skrev brev. Silja bodde også et år i Alvenes, og husker mange episoder fra dette året med glede: sparketurer til Saga sammen med mormor og Lotte, torsketungeskjæring i fjæra om vinteren, bading i Laksåvannet for å fange småfisk med sil, bærturer og fisketurer, og hyggelige stunder ved kjøkkenbordet med stekte pølser med masse smeltet smør både til lunsj og til kvelds, dersom man ønsket seg det. De hadde også en stor fellesinteresse i katten Misse, væren Tjombe og sauene i fjøset. Silja fikk være med på både lamming og det å sende sauene til fjells. Det som kanskje ikke var like bra, var at mormor og Silja lærte seg å breke sauene hjem igjen, slik at de måtte jages til fjells igjen opptil flere ganger. Mormor var dessuten en svært tålmodig lekepartner, som tilbragte mange timer med dukkelek, teselskaper og puslespill.

Silja forteller også om en episode som gjorde sterkt inntrykk på henne. Da hun som lita jente en dag spurte mormor om hvorfor hun hadde så mange rare navn, fikk hun et svar som hun snytes sier mye om den verden mormor levde i. Mormor fortalte nemlig at navnene hadde hun fått fordi hun var oppkalt etter to brødre, Peder og Erling, som omkom samtidig på havet. Ikke bare forklarer det mormors navn og familie. Det oppsummerer også på mange vis den røffe virkeligheten folk langs hele norskekysten har levd under, samtidig som det også signaliserer en sterk vilje til å stå på videre.

Mamma døde 09.05.1985, og det ble et stort savn og tomrom etter henne. Vi som var så heldige å ha henne og pappa som foreldre, minnes dem med både ærbødighet og glede.

Reidunn Alvenes Hansen